

TEISMINĖS MEDIACIJOS KOMISIJA

Teisėjų tarybai

2015-03-20

Vykdamas Teisėjų tarybos 2014 m. lapkričio 28 d. pavedimą įvertinti Norvegijos Karalystės ir Lietuvos Respublikos teisėjų ir Nacionalinės teismų administracijos (toliau – Administracija) atstovės ataskaitoje pateiktas rekomendacijas dėl galimų priemonių, skatinant teisminės mediacijos procedūras Lietuvos Respublikoje, Teisminės mediacijos komisija, sudaryta Teisėjų tarybos 2014 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 13P-133-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos komisijos sudarymo“, teikia savo nuomonę dėl rekomendacijų, skatinant teisminės mediacijos plėtrą Lietuvoje:

1. *Dėl privalomos mediacijos tam tikrų kategorijų bylose (1 rekomendacija).* Pažymėtina, kad privalomos mediacijos įteisinimas turi būti įgyvendintas įstatyminiu lygmeniu. Lietuvos Respublikos Vyriausybė pritarė Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos parengtam Taikinamojo tarpininkavimo (mediacijos) sistemos plėtros koncepcijos projektui (toliau – koncepcija), kuriame nemažai Norvegijos ataskaitoje minimų rekomendacijų yra įgyvendinama. Kadangi koncepcijoje yra numatyta privaloma mediacija tam tikrų kategorijų civiliniuose ginčiuose prieš kreipiantis į teismą su ieškiniu (šeimos ginčiuose, nagrinėjamuose ginčo teiseną (pavyzdžiui, dėl išlaikymo nepilnamečiam vaikui, dėl nepilnamečio vaiko gyvenamosios vietos nustatymo), ginčiuose dėl nedidelių sumų (neviršijančių 1500 eurų)) ir kitose bylose, manytina, kad ši rekomendacija bus iš esmės įgyvendinta, įgyvendinus koncepciją. Pažymėtina, kad privaloma mediacija galima būtų ir vartotojų, paveldėjimo ginčiuose ir pan. Jeigu sutinkama su šia pozicija, siūlytina koncepciją įgyvendinančiuose teisės aktų projektuose siūlyti numatyti privalomas mediacijos sesijas ir vartotojų, darbo, paveldėjimo, bendraturčių ginčiuose ir kt.

2. *Dėl parengiamųjų posėdžių organizavimo telekonferenciniu būdu (4 rekomendacija).*

Parengiamųjų posėdžių organizavimo telekomunikacijos priemonėmis pažangi praktika būtų labai naudinga teisėjų darbo krūvio optimizavimui, skatintų bendradarbiavimą tarp teismo ir šalių, sutaupytų ir vykimo į teismą laiką, sumažėtų šalių kelionių į posėdžius išlaidos, būtų optimizuotas teismo posėdžių salių užimtumas. Pažymėtina, kad galimybė naudoti informacinių ir elektroninių ryšių priemones teismo procese yra numatyta Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – CPK) 175² straipsnyje.

Kadangi asmenims be advokatų (teisininkų) pagalbos būtų sudėtinga (nežinant savo teisių ir pareigų parengiamojo posėdžio metu) tinkamai reaguoti į teisėjo procesinius veiksmus arba net suprasti tam tikrais atvejais, kokio procesinio elgesio reikia parengiamojo posėdžio metu, siūlytina tokią pažangią praktiką (parengiamuosius posėdžius organizuoti telekomunikacijos priemonėmis, pvz. skype pagalba) taikyti bylose, kur šalims atstovauja advokatai ir jeigu šalys su tuo sutinka. Manytina, kad tokią galimybę reikėtų iš pradžių išbandyti per pilotinį projektą. Tokia galimybė turėtų būti realizuota Teisėjų tarybos nustatyta tvarka.

Jeigu tokios galimybės naudojimas pasiteisintų, esant tinkamam finansavimui, būtų galima ieškoti galimybių parengiamųjų posėdžių organizavimą telekomunikacinėmis priemonėmis integruoti į EPP (kad teismas galėtų įsitikinti asmenų tapatybę, būtų fiksuojama parengiamojo posėdžio eiga).

3. *Dėl teisės aktuose įtvirtinto privalomo reikalavimo klausti šalių (teisininkų) nuomonės dėl teisminės mediacijos (5 rekomendacija).*

Siūlytina rekomendacijai pritarti. Manytina, kad CPK 231 straipsnyje turėtų būti įtvirtinta nuostata, kad teismas informuoja ginčo šalis apie galimybę ginčą spręsti teisiniu taikinamuoju tarpininkavimu ir pasiūlo šalims šia galimybe pasinaudoti.

Be to, siūlytina pakeisti CPK 225 straipsnio 1 dalies 2 punktą ir jį išdėstyti taip:

„225 straipsnis. Teismo veiksmai priėmus ieškinį

Priėmęs ieškinį, teismas:

„2) nusiunčia atsakovui ir tretiesiems asmenims pareikšto ieškinio ir jo priedų kopijas, **informaciją apie galimybę ginčą spręsti teisminiu taikinamuoju tarpininkavimu su siūlymu šalims šia galimybe pasinaudoti;**“

Su šia informacija turėtų būti siunčiama ir asmens sutikimo atlikti teisminę mediaciją forma, kurią jam beliktų užpildyti.

Siūlytina keisti CPK 135 straipsnio 1 dalies 7 punktą ir išdėstyti jį taip:

„135 straipsnis. Ieškinio turinys

1. Teismui pareiškiamas ieškinys turi atitikti bendruosius reikalavimus, keliamus procesinių dokumentų turiniui. Ieškinyje, be to, nurodoma:

(...) 7) ieškovo nuomonė dėl taikos sutarties sudarymo galimybių ir **dėl ketinimo pasinaudoti teisminiu taikinamuoju tarpininkavimu.**“.

Atitinkamai siūlytina keisti ir CPK 112 straipsnį, CPK 142 straipsnio 2 dalį, įtvirtinant analogiškas nuostatas.

Be to, pabrėžiama, kad šalys turi būti skatinamos sudaryti taikos sutartį įvairiais procesiniais būdais (žyminio mokesčio dalies grąžinimas (ir ne tik už vieną instanciją), nuolaidos, ar, priešingai, griežtesnės taisyklės dėl bylinėjimosi išlaidų paskirstymo ir kt.).

4. Dėl teisėjų įtraukimo į Teismo mediatorių sąrašą tikslingumo (6 rekomendacija).

Teisėjas, norintis ir galintis vykdyti mediatoriaus veiklą, turi turėti tam tikrų asmeninių ir dalykinių savybių, skirti pakankamai laiko, todėl manytina, kad į Teismo mediatorių sąrašą turėtų būti įtraukti tik tie teisėjai, kurie turi reikiamas asmenines ir dalykines savybes bei nori būti mediatoriais. Todėl šioje teisminės mediacijos stadijoje siūlytina nepritarti rekomendacijai.

5. Dėl teismo mediatorių mokymų (7, 10, 14, 15, 16, 17, 18, 19 rekomendacijos).

Sveikintina idėja dalintis žiniomis teisminės mediacijos srityje, todėl labiau patyrę teismo mediatoriai galėtų kviestiti į mediacijos sesijas ir mažiau patyrusius, mažiau praktikos turinčius teismo mediatorius. Teisminės mediacijos taisyklėse, patvirtintose Teisėjų tarybos 2014 m. rugšėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-122-(7.1.2), yra numatyta, kad gali būti skiriami ir keli teismo mediatoriai. Teisėjai, teismo mediatoriai turėtų būti paskatinti kviestiti į mediacijos sesijas mažiau patyrusius teismo mediatorius.

Pritartina rekomendacijai, kad teismo mediatoriai turi mokytis praktinių mediacijos aspektų. Pažymėtina, kad kitų šalių teismo mediatorių patirtis bei jos analizė yra svarbi priemonė, skatinant teisminę mediaciją Lietuvoje. Todėl siūlytina šią rekomendaciją įgyvendinti organizuojant mokymus teisėjams.

Be to, sveikintina ir teismų iniciatyva, kurios metu teisme praktikuojantys teismo mediatoriai dalijasi patirtimi mediacijos srityje su savo kolegomis, organizuoja žaidimus rolėmis (angl. - „role-play“) iš anksto parengto ginčo inscenizacijoje (mediatorius, šalys, advokatai). Teismų pirmininkai turėtų imtis iniciatyvos, organizuojant praktinius mokymus mediacijos tema teismuose.

Valstybė turėtų imtis iniciatyvos organizuojant mokymus mediacijos tema, skirti didesnę finansavimą šiai sričiai. Pastebėtina, kad nors Konceptijos 74 punkte numatyta, kad teisėjai, turintys 5 metų profesinę patirtį, būtų pagal įstatymą atleidžiami nuo kvalifikacinio egzamino laikymo ir, išklause 40 valandų mediacijos mokymus, galėtų būti įtraukiami į bendrą taikinimo tarpininkų (mediatorių) sąrašą, reali situacija yra tokia, kad retas teisėjas yra išklause 40 val. mokymus mediacijos tema. Pagal šiuo metu galiojančią Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašą, patvirtintą Teisėjų tarybos 2014 m. rugšėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-124-(7.1.2), asmuo, norintis tapti teismo mediatoriumi, turi būti išklause ne trumpesnius kaip 32 akad. val. mokymus mediacijos tema. Reikalavimas dėl mokymų mediacijos tema netaikomas teisėjams, kurie yra išklause mokymus mediacijos tema pagal teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą, bei asmenims, kurie turi ne mažesnę kaip 3 metų teisinio pedagoginio darbo stažą,

kaip jis suprantamas pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 69 straipsnį, mediacijos srityje. Pastebėtina, kad 2013-2014 m. buvo organizuoti 3 mokymai teisminės mediacijos tema (po 7 akad. val.), kuriuose iš viso dalyvavo 79 teisėjai ir 8 teisėjų padėjėjai. Pagal Administracijos įgyvendinamą projektą „Teismų sistemos atstovų (įskaitant teisėjų, teismo darbuotojų ir Administracijos atstovų) kompetencijos gerinimas (mokymas)“ Lietuvoje 2015-2016 m. bus vykdomi teisminės mediacijos taikymo mokymai (16 akad. val.), kurių metu bus apmokyta viso 589 asmenys (teismų ir Administracijos atstovai). Visgi pažymėtina, kas valstybė turi daugiau lėšų investuoti į mediatorių kvalifikaciją, t.y. ne tik teisėjų, bet ir kitų teismo mediatorių.

Pritartina rekomendacijai dėl mediacijos mokymų įtraukimo į įvadinės teisėjų mokymų programas, t. y. bent 4 akad. val. mokymai, todėl šią rekomendaciją siūlome įgyvendinti 2016 metais.

Be to, rekomenduojama kiekvienais metais organizuoti praktinius mokymus teisėjams teisminės mediacijos tema.

6. Dėl tinkamiausių bylų mediacijai (8 rekomendacija).

Pažymėtina, kad nėra paprasta atrinkti mediacijai tinkamas bylas, tačiau pagrindinis veiksnys turėtų būti – šalių polinkis į kompromisus. Todėl kiekvienu atveju teisėjas turėtų vertinti ir spręsti, ar byloje yra mediacijos sėkmės tikimybė.

Būtina atkreipti teisėjų dėmesį, kad kiekvienoje byloje teisėjas turi spręsti dėl bylos tinkamumo mediacijai.

7. Dėl kelių mediacijos sesijų (9 rekomendacija).

Nors siektinas tikslas – teigiamas rezultatas per vieną sesiją (pasiektas šalių kompromisas), tačiau išimtiniais atvejais, mediacijos šalims sutikus ar prašant, galėtų būti skiriama ir daugiau susitikimų, jeigu yra akivaizdus progresas ieškant kompromiso.

Nepritartina rekomendacijai, tačiau atkreiptinas teismo mediatorių dėmesys, kad laikas turi būti naudojamas racionaliai, nevilkinant teismo proceso.

8. Dėl teisėjų - mediatorių vertinimo (11 rekomendacija).

Teisėjų tarybos 2014 m. spalio 31 d. nutarimu Nr. 13P-135-(7.1.2.) buvo patvirtintas Teisėjų veiklos vertinimo tvarkos aprašas, kurio 9 punkte įtvirtinta, kad vertinant teisėjo profesinę veiklą, atsižvelgiama į duomenis apie teisėjo nagrinėtose civilinėse bylose sudarytas taikos sutartis, teisėjo perduotų nagrinėti teisminės mediacijos būdu bylų skaičių, teisėjo – teismo mediatoriaus – teisminės mediacijos būdu išnagrinėtų bylų skaičių ir jų apibendrintą vertinimą. Taigi ši rekomendacija iš esmės jau yra įgyvendinta.

9. Dėl mediacijos bylų teisėjo krūvio apskaitoje (12 rekomendacija).

Teisminės mediacijos komisijos narių nuomone, teisminės mediacijos bylos turi atsispindėti LITEKO sistemoje teisėjų darbo krūvių apskaitoje.

Siūlytina teisminės mediacijos bylą prilyginti ginčo teisenos bylai ir skirstant bylas teisėjams, turi būti atsižvelgiama į teisminės mediacijos bylų nagrinėjimą, t.y. į teisėjo nagrinėjamas (išnagrinėtas) mediacijos bylas būtų atsižvelgiama skirstant ginčo teisenos bylas, tačiau į mediacijos bylas neatsižvelgiama skirstant kitas bylas (pvz. teismo įsakymus, dokumentinio proceso bylas).

Atsižvelgiant į mediacijai reikalingą skirti laiką bei skatinant teismo mediatorius teisėjus aktyviau dalyvauti mediacijos procese, skaičiuojant teisėjo darbo krūvį siūlytina atsižvelgti į tai, ar buvo pasiekta taikos sutartis, ar ne. Atitinkamai siūloma teisėjo darbo krūvį skaičiuoti:

- jeigu teisėjo vykdytos teisminės mediacijos metu pasiekta taikos sutartis, šią mediacijos bylą prilyginti 1 išnagrinėjai ginčo teisenos bylai;

- jeigu teisėjo vykdytos teisminės mediacijos metu nepavyko pasiekti taikos sutarties, mediacijos bylą prilyginti 0,5 ginčo teisenos bylai.

Visais atvejais teisėjo vykdytos teisminės mediacijos bylos turėtų atsispindėti LITEKO sistemoje.

10. Dėl lankstinukų apie teisminę mediaciją ir kitų priemonių, skatinant teisminę mediaciją (13 rekomendacija).

Ši pasiūlymą jau buvo teikusi ir Teisėjų tarybos sudaryta darbo grupė bandomojo teisminės mediacijos projekto įgyvendinimo koordinavimui ir jo rezultatų vertinimui, todėl palaikydami šią idėją, siūlome pavesti Administracijai ieškoti būdų organizuoti lankstinukų apie teisminę mediaciją sukūrimą ir platinimą. Pastebėtina, kad Administracija turi 28 000 anksčiau parengtų lankstinukų, kuriuose aprašytos iki 2015 m. sausio 1 d. galiojusios taisyklės, tačiau iš esmės informacija nėra pasenusi, todėl siūloma pavesti Administracijai išplatinti šiuos lankstinukus teismams.

Be to, siūlytina viešinti informaciją apie sėkmingus teisminės mediacijos procesus. Informacija turi būti viešinama ne tik teismų tinklalapiuose, tačiau ir www.teismai.lt, t. y. įpareigojant teismus informuoti Administraciją apie sėkmingą mediacijos procedūrą, kuri, savo ruožtu, šią informaciją paskelbtų Administracijos internetiniame tinklalapyje visuomenei ir žiniasklaidai skirtoje skiltyje „Teisminė mediacija“.

Be papildomų didelių išlaidų, informaciją apie teisminę mediaciją galima skleisti parengus pdf ar/ir word formatais apibendrintą informaciją (santrauką), kurią turėtų visi teismai. Tokiu atveju teismas atsispausdintų ir teiktų šią santrauką/informaciją proceso šalims. Svarbu tai, kad informacija būtų lengvai suprantama, viešinama ir teikiama šalims bei suinteresuotiems asmenims.

Siūloma parengti anketą apie teisminės mediacijos proceso vertinimą, kuri būtų pateikiama šalims, advokatams, dalyvavusiems teisminėje mediacijoje (galima ir elektroninė apklausa), kurią gautų Administracija ir informaciją panaudotų rengdama apibendrinimus dėl teisminės mediacijos bei teikdama informaciją suinteresuotiems asmenims. Taip būtų užtikrintas grįžtamasis ryšys apie teisminę mediaciją.

Be to, Teisėjų tarybai Teisminės mediacijos komisija teikia Administracijos parengtą teisminės mediacijos procesų 2014 m. apibendrinimą, kuriame analizuojama Teisėjų tarybos 2005 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 3P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos proceso“ sudarytos darbo grupės bandomojo teisminės mediacijos projekto įgyvendinimui ir jo rezultatų vertinimui, veiklą vykdžiusios iki 2014 m. gruodžio 31 d., veikla 2014 m., pateikiama teisminės mediacijos pokyčių 2014 m. analizė su statistine informacija bei analize apie Lietuvos Respublikos teismuose vykdytą teisminę mediaciją, taip pat pateikiamas Administracijos veiklos, skatinant teisminę mediaciją 2014 m., apibendrinimas.

Prašome Teisminės mediacijos komisijos parengtų išvadų dėl teisminės mediacijos plėtros Lietuvoje skatinimo svarstymą bei Teisminės mediacijos procesų 2014 m. apibendrinimo pristatymą įtraukti į 2015 m. kovo 27 d. Teisėjų tarybos posėdžio darbotvarkę.

PRIDEDAMA. Teisminės mediacijos procesų 2014 m. apibendrinimas, 8 lapai.

Pirmininkas

Artūras Driukas

TEISMINĖS MEDIACIJOS PROCESŲ 2014 M. APIBENDRINIMAS

2015 m. kovo 10 d. Nr. 3R-811-(6.20)
Vilnius

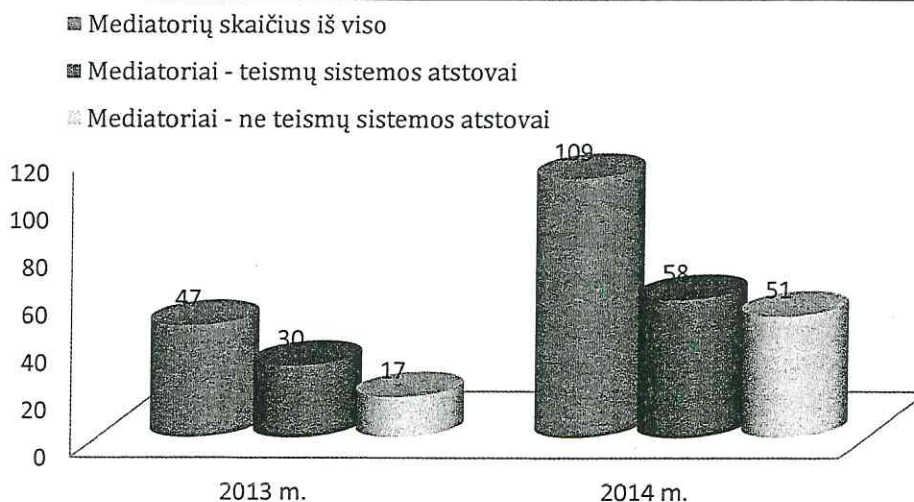
Teisminės mediacijos procesų 2014 m. apibendrinime analizuojama Teisėjų tarybos 2005 m. gegužės 20 d. nutarimu Nr. 3P-348 „Dėl bandomojo teisminės mediacijos proceso“ sudarytos darbo grupės bandomojo teisminės mediacijos projekto įgyvendinimui ir jo rezultatų vertinimui (toliau – Darbo grupė), veiklą vykdžiusios iki 2014 m. gruodžio 31 d., veikla 2014 m., pateikiama teisminės mediacijos pokyčių 2014 m. analizė su statistine informacija bei analize apie Lietuvos Respublikos teismuose vykdytą teisminę mediaciją, taip pat pateikiamas Nacionalinės teismų administracijos veiklos, skatinant teisminę mediaciją 2014 m., apibendrinimas.

DARBO GRUPĖS VEIKLA

2014 m. įvyko 6 Darbo grupės posėdžiai (5 iš jų vyko naudojant elektroninių ryšių technologijas), kuriuose buvo sprendžiami teismo mediatoriaus statuso suteikimo asmenims klausimai, išbraukimo iš Teismo mediatorių sąrašo, kiti su teismine mediacija bei jos plėtra susiję klausimai.

Pažymėtina, kad 2014 m. buvo atnaujintas Teismo mediatorių sąrašas - 66 asmenims (iš kurių 13 teisėjų, 11 teisėjų padėjėjų) suteiktas teismo mediatoriaus statusas ir šie asmenys įrašyti į Teismo mediatorių sąrašą, o 4 asmenys jų prašymu buvo išbraukti iš Teismo mediatorių sąrašo.

Teismo mediatorių skaičiaus pokytis 2013-2014 m.

Pažymėtina, kad 2013 m. teismo mediatoriaus statusą turėjo 47 asmenys, o 2014 m. pabaigoje – jau 109. Iš 66 asmenų, kuriems 2014 m. buvo suteiktas teismo mediatoriaus statusas, 26 asmenys yra teismų sistemos atstovai (teisėjai, teisėjų padėjėjai, kiti teismų bei Nacionalinės teismų administracijos darbuotojai), kiti 40 – advokatai, advokatų padėjėjai, teisininkai, valstybės tarnautojai ir kt.

Toks didelis asmenų aktyvumas ir siekis būti įtrauktiems į Teismo mediatorių sąrašą sietinas su pokyčiais teisiniame reglamentavime - nuo 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojo Teismo mediatoriaus statuso suteikimo asmenims ir jų įrašymo į Teismo mediatorių sąrašą tvarkos aprašas, įtvirtinantis griežtesnius reikalavimus teismo mediatoriams.

2014 m. Darbo grupė inicijavo pakeitimus teisminės mediacijos proceso reglamentavime, t. y. parengti ir Teisėjų tarybai svarstyti pateikti Teisminės mediacijos taisyklių bei Teismo mediatoriaus statuso suteikimo asmenims ir jų įrašymo į Teismo mediatorių sąrašą tvarkos aprašo projektai.

2014 m. birželio 27 d. Teisėjų taryba pritarė Darbo grupės siūlymui išplėsti teisminę mediaciją visuose Lietuvos Respublikos teismuose bei nutarta keisti teisės aktus, reglamentuojančius teisminę mediaciją, sudaryti Teisminės mediacijos komisiją, o Nacionalinei teismų administracijai pavesta parengti Teisminės mediacijos komisijos nuostatus.

Taigi 2014 m. rugsėjo 26 d. buvo patvirtinti nauji teisės aktai, reglamentuojantys teisminę mediaciją, t. y. Teisminės mediacijos taisyklės, Teisminės mediacijos komisijos nuostatai ir Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašas. Minėti teisės aktai įsigaliojo 2015 m. sausio 1 d.

Žemiau pateikiama detalesnė informacija apie dokumentus ir trumpai nurodomos pagrindinės reglamentavimo naujovės:

1) *Teisėjų tarybos 2014 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-122-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos taisyklių patvirtinimo“ patvirtintos **Teisminės mediacijos taisyklės**. Taisyklėse įtvirtinta, jog:*

- Teismo mediatorių skiria civilinę bylą nagrinėjantis teisėjas.
- Teismo mediatoriumi šalių sutikimu gali būti skiriamas ir teisėjas, nagrinėjantis civilinę bylą, perduodamą teisminei mediacijai. Jeigu taikos sutartis nebūtų pasirašyta, teisminės mediacijos procesas būtų baigtas, o toks teisėjas, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos civilinių ginčų taikinamojo tarpininkavimo įstatymo 4 straipsnio 6 dalį, negalėtų nagrinėti civilinės bylos iš esmės. Taikos sutartį galėtų patvirtinti ir bylą nagrinėjantis teisėjas, kuris buvo byloje teismo mediatoriumi.
- Teisminės mediacijos metu privalo dalyvauti pačios šalys asmeniškai. Be to, gali dalyvauti ir jų atstovai.
- Teisminė mediacija gali vykti ne tik teismo patalpose, bet ir kitoje su šalimis suderintoje vietoje.
- Nutartimi, kuria atidedamas bylos nagrinėjimas ir civilinė byla perduodama teisminei mediacijai, nustatomas tikslus kito posėdžio laikas, t. y. teisminės mediacijos termino pabaiga. Teisminės mediacijos terminas gali būti pratęstas teismo nutartimi, iki teisminės mediacijos proceso pabaigos gavus teismo mediatoriaus prašymą, t. y. ne teismo mediatoriaus sprendimu.
- Įtvirtinta pareiga teismo mediatoriui grąžinti civilinę bylą iki nutartyje nustatyto civilinės bylos posėdžio laiko (teisminės mediacijos termino pabaigos).
- Teisėjas ar teisėjo padėjėjas teisminės mediacijos laikotarpiui gauna civilinę bylą per teismo, kuriame jis dirba, raštinę.
- Teisminės mediacijos sesijų trukmė neregamentuojama.

2) *Teisėjų tarybos 2014 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-123-(7.1.2) „Dėl Teisminės mediacijos komisijos nuostatų patvirtinimo“ patvirtinti **Teisminės mediacijos komisijos (toliau - Komisija) nuostatai**, kuriuose įtvirtinta, kad:*

- Komisija yra Teisėjų tarybos sudaryta nuolatinė komisija, priimanti sprendimus dėl teismo mediatoriaus statuso suteikimo asmenims, pageidaujantiems vykdyti teismo mediatoriaus veiklą, teismo mediatoriaus statuso panaikinimo, taip pat apibendrinanti teisminės mediacijos praktiką teismuose ir nagrinėjanti kitus klausimus, susijusius su teismine mediacija.
- Komisija sudaroma Teisėjų tarybos įgaliojimų laikui iš 9 narių, iš kurių 6 nariai turi būti teisėjai.

➤ Komisijos posėdžio eigai fiksuoti daromas Komisijos posėdžio garso įrašas; Jeigu Komisijos posėdis vyksta naudojant elektroninių ryšių technologijas, surašomas Komisijos posėdžio protokolas.

3) *Teisėjų tarybos 2014 m. rugsėjo 26 d. nutarimu Nr. 13P-124-(7.1.2) „Dėl Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašo patvirtinimo“ patvirtintas Teismo mediatoriaus statuso suteikimo ir jo panaikinimo asmenims tvarkos aprašas (toliau – Aprašas), kuriame įtvirtinta, kad:*

➤ Teismo mediatoriaus statuso suteikimo, panaikinimo asmenims klausimus sprendžia Teisėjų tarybos sudaryta nuolatinė Komisija.

➤ Įtvirtinami kvalifikaciniai reikalavimai teismo mediatoriams. Reikalavimas išklausti 32 akademinių valandų mokymus mediacijos tema netaikomas teisėjams, kurie yra išklause mokymus mediacijos tema pagal teisėjų kvalifikacijos kėlimo programą bei asmenims, kurie turi ne mažiau kaip 3 metų teisinio pedagoginio darbo stažą, kaip jis suprantamas pagal Lietuvos Respublikos teismų įstatymo 69 straipsnį, mediacijos srityje.

➤ Asmuo, pageidaujantis vykdyti teismo mediatoriaus veiklą, privalo dalyvauti Teisminės mediacijos komisijos posėdyje, kuriame svarstomas teismo mediatoriaus statuso suteikimo jam klausimas.

➤ Įtvirtinami pagrindai, kuriais remiantis teismo mediatoriaus statusas Komisijos sprendimu panaikinamas.

➤ Įtvirtinama Komisijos nutarimų apskundimo tvarka.

➤ Įtvirtinamas reikalavimas, be kitų duomenų, skelbti ir teismo mediatorių gyvenimo aprašymus Nacionalinės teismų administracijos tinklalapyje.

TEISMINĖS MEDIACIJOS TAIKYMO TEISMUOSE PRAKTIKA

Kadangi teisminės mediacijos procesai neregistruojami Lietuvos teismų informacinėje sistemoje LITEKO, Nacionalinė teismų administracija duomenis gavo iš teismų.

Nacionalinės teismų administracijos duomenimis (2015 m. vasario mėn.) 2014 m. teisminė mediacija Lietuvos Respublikos teismuose taikyta 53 civilinėse bylose (2013 m. – 37 bylose, 2012 m. – 17 bylų), iš kurių:

- 12 mediacijos procedūrų pasiekti taikūs susitarimai ir sudarytos taikos sutartys (2013 - 2 bylose, 2012 m. – 4 bylose);

- 40 mediacijos procedūrų nutrauktos nesudarius taikos sutarties (2013 m. – 30 bylų, 2012 m. – 13 bylų);

- 1 mediacijos procedūra 2015 m. vasario mėn. duomenimis dar nebuvo baigta (2012- 2013 m. – 5 bylos).

2014 m. mediacijos procedūra iš viso taikyta **53 civilinėse bylose** šiuose Lietuvos Respublikos teismuose:

Teismas	Bylų, kuriose buvo taikyta teisminė mediacija, skaičius
Alytaus rajono apylinkės teismas	1
Jonavos rajono apylinkės teismas	1
Jurbarko rajono apylinkės teismas	1
Kauno apylinkės teismas	22
Kėdainių rajono apylinkės teismas	1
Klaipėdos miesto apylinkės teismas	7

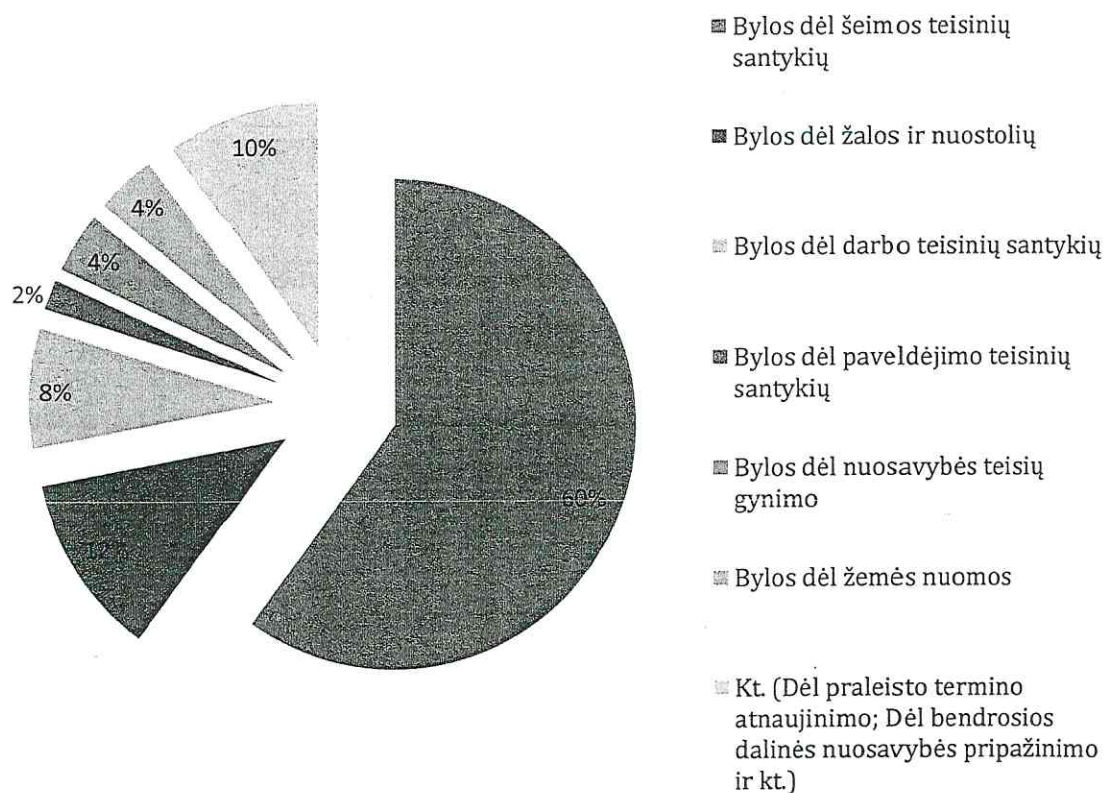
Klaipėdos rajono apylinkės teismas	1
Kupiškio rajono apylinkės teismas	1
Utenos rajono apylinkės teismas	3
Vilkaviškio rajono apylinkės teismas	1
Vilniaus miesto apylinkės teismas	8
Kauno apygardos teismas	2
Klaipėdos apygardos teismas	1
Panevėžio apygardos teismas	1
Vilniaus apygardos teismas	2
Iš viso:	53

Teisminės mediacijos procedūrų baigtys 53 civilinėse bylose:

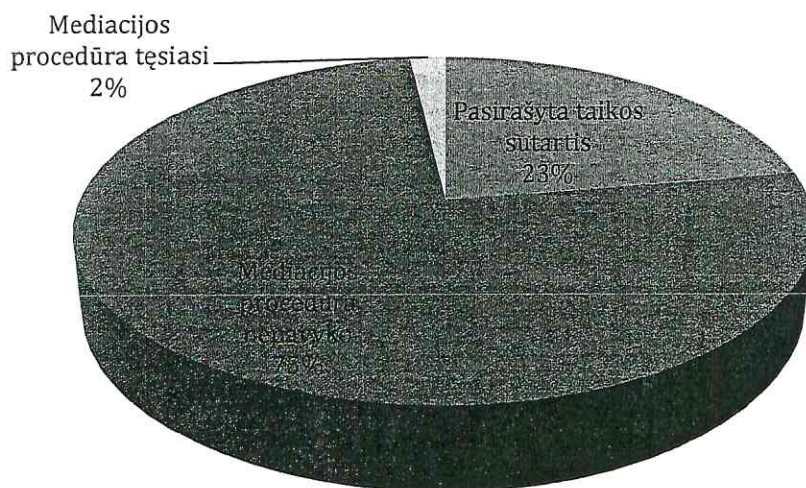
Teismas	Teisminės mediacijos procedūra baigta taikos sutartimi	Teisminės mediacijos procedūra nutraukta	Teisminės mediacijos procedūra dar nebaigta
Alytaus rajono apylinkės teismas	0	1	0
Jonavos rajono apylinkės teismas	1	0	0
Jurbarko rajono apylinkės teismas	0	1	0
Kauno apylinkės teismas	6	16	0
Kėdainių rajono apylinkės teismas	0	1	0
Klaipėdos miesto apylinkės teismas	0	7	0
Klaipėdos rajono apylinkės teismas	0	1	0
Kupiškio rajono apylinkės teismas	0	1	0
Utenos rajono apylinkės teismas	3	0	0
Vilkaviškio rajono apylinkės teismas	0	1	0
Vilniaus miesto apylinkės teismas	0	7	1
Kauno apygardos teismas	2	0	0
Klaipėdos apygardos teismas	0	1	0
Panevėžio apygardos teismas	0	1	0
Vilniaus apygardos teismas	0	2	0
Iš viso:	12	40	1

Teisminė mediacijos procedūra daugiausiai vykdyta šeimos bylose - 60 proc., ginčiuose dėl žalos bei nuostolių – 12 proc., bylose dėl darbo teisinių santykių – 8 proc. Detalesnė informacija pateikiama grafike:

Pažymėtina, kad 2014 m. teisminė mediacija aktyviausiai taikyta Kauno apylinkės teisme: Kauno apylinkės teismo teisėjos, teismo mediatorės Giedrė Jakštienė ir Diana Jasaitienė vykdė teisminę mediaciją 10 ir daugiau bylų.

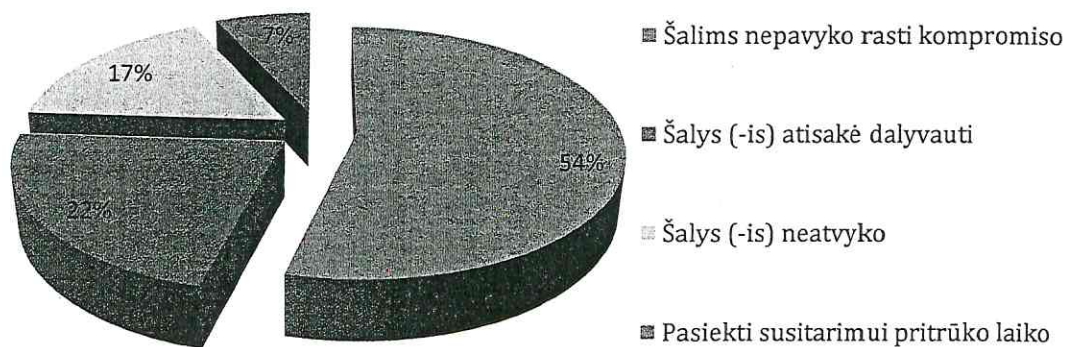
Pažymėtina, kad 23 proc. bylų, perduotų teisminei mediacijai, buvo pasiekti taikūs susitarimai. Teisminės mediacijos procedūras pabaigti, šalims pasiekus taikų susitarimą, padėjo šie teismo mediatoriai – Kauno apylinkės teismo teisėjos Giedrė Jakštienė ir Diana Jasaitienė, Kauno apygardos teismo teisėjos Jolita Cirulienė ir Žibutė Budžienė, Vilniaus miesto apylinkės teismo teisėjo padėjėja Viktorija Mickevičienė, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo teisėjas Andžej Maciejewski, Lietuvos apeliacinio teismo teisėjas Artūras Driukas bei ŽIV ir AIDS paveiktų moterų bei jų artimųjų asociacijos psichologė Eglė Dapkevičė.

PAGRINDINĖS PRIEŽASTYS, LĖMUSIOS MEDIACIJOS PROCEDŪROS NUTRAUKIMĄ NESUDARIUS TAIKOS SUTARTIES

Nacionalinės teismų administracijos duomenimis viena dažniausių priežasčių, dėl kurių nutraukiamas mediacijos procesas nesudarius taikos sutarties – šalių nenoras tartis, ieškoti kompromisų, skirtingos šalių pozicijos bei nuomonių skirtumai. Antroji priežastis – šalių neatvykimas į teisminę mediaciją arba vienos iš šalių ar abiejų pasitraukimas teismo mediacijos proceso metu. Pasitaiko atvejų, kuomet taikus susitarimas mediacijos procese pasiekiamas, tačiau vėliau viena iš šalių persigalvoja ir taikos sutartis nebūna sudaryta.

Pažymėtina, jog viena iš priežasčių, lemiančių nesėkmingą mediacijos procedūros baigtį, buvo nurodytas ir mediacijos procesui skirto laiko trūkumas. Manytina, kad 2015 m. sausio 1 d. įsigaliojusios Teisminės mediacijos taisyklės, kuriose atsisakyta reglamentuoti mediacijos sesijų trukmę, šį klausimą turėtų išspręsti.

Taip pat verta paminėti, jog kai kuriose bylose pastebėtas antrinis teisminės mediacijos efektas - nors mediacijos metu susitarimas pasiektas nebuvo, tačiau po teisminės mediacijos teismo posėdžio metu šalys pačios pateikė taikos sutartį.

VEIKLOS, SKATINANT TEISMINĘ MEDIACIJĄ 2014 M.

- Įgyvendinant 2009–2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo Dvišalio fondo lėšomis finansuojamos programos LT13 „Efektyvumas, kokybė ir skaidrumas Lietuvos teismuose“ bandomąjį teisminės mediacijos projektą, 2014 m. parengta ataskaita, kurioje pateikiama Lietuvos Respublikos ir Norvegijos Karalystės mediacijos praktikos santrauka, įskaitant rekomendacijas dėl galimų Lietuvos Respublikos mediacijos sistemos gerinimo priemonių. Ataskaita bei rekomendacijos parengtos glaudžiai bendradarbiaujant abiejų šalių atstovams ir apima pagrindines diskusijų, vykusių per atitinkamų Oslo apylinkės teismo teisėjų apsilankymus Lietuvoje 2014 m. gegužę, Lietuvos teisėjų ir Nacionalinės teismų

administracijos atstovų vizito Norvegijoje 2014 m. rugsėjį–spalį, taip pat abiejų šalių atstovų vaizdo konferencijos išvadas.

- Nacionalinės teismų administracijos įgyvendinamo projekto „Teismų sistemos atstovų“ (įskaitant teisėjų, teismo darbuotojų ir Nacionalinės teismų administracijos atstovų) kompetencijos gerinimas (mokymas)“ 2009-2014 m. Norvegijos finansinio mechanizmo programą Nr. LT13 „Efektyvumas, kokybė ir skaidrumas Lietuvos teismuose“ (projekto kodas NOR-LT13-NTA-TF-01-001) įgyvendinimo metu 2015-2016 m. Teisminės mediacijos taikymo klausimais bus apmokyta 589 asmenys (teisėjai, teismų ir Nacionalinės teismų administracijos valstybės tarnautojai, darbuotojai, dirbantys pagal darbo sutartis).

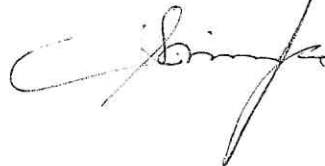
- Nacionalinės teismų administracijos įgyvendinamo Europos Sąjungos lėšomis finansuojamo projekto „Elektroninės paslaugos teisingumo vykdymo procese“ metu buvo vykdomos veiklos, siekiant iki 2015 m. liepos 1 d. įdiegti funkcionalumus, susijusius su teisminės mediacijos procesu Lietuvos teismų informacinėje sistemoje LITEKO ir Lietuvos teismų elektroninių paslaugų portale (EPP). Šio projekto metu bus įgyvendinti informacinės sistemos funkcionalumai, suteikiantys teisę ginčo šalims pateikti prašymus dėl teisminės mediacijos taikymo, teismo mediatoriaus skyrimo, susipažinimo su bylos medžiaga, teisminės mediacijos vykdymo pasinaudojant EPP galimybėmis ir kt.

Teisės skyriaus vedėja

Ernesta Sakalauskienė

Teisės skyriaus vyriausioji specialistė

Daiva Sandaitė